

KINNITAN:

Aivo Aasa
Tegevdirektor

KÄITUMINE ERIOLUKORDADES

Kehtestada Eriolukordades käitumise kord:

- I Kasutatavad mõisted;**
- II Käitumine pommiähvarduse korral;**
- III Käitumine tulekahju korral;**
- IV Evakueerimise kord;**
- V Käitumine röövi korral;**
- VI Käitumine teistes eriolukordades;**
- VII Esmaabi andmine.**

I Kasutatavad mõisted

1. Käesolevas Korras kasutatakse järgnevaid termineid alljärgnevas tähenduses:

- 1.1. Aktsiaselts – AS Sivex International;
- 1.2. Kontor – aktsiaseltsi juhatuse ja raamatupidamise ning tellerite, tolliagentide, tollilao töötajate poolt kasutatavad ruumid;
- 1.3. Eriolukord – olukord, mis erineb tavaolukorrast ning mis:
  - a) võib olla seotud kellegi kuritegeliku tegevusega;
  - b) võib põhjustada Aktsiaseltsile või Aktsiaseltsi töötajatele ulatuslikku kahju.
- 1.4. Eriolukorra juht – pädev isik, st Päästeamet, Politsei. Kuni pädeva isiku sündmuskohale saabumiseni on Eriolukorra juhiks Eriolukorraga otseselt seotud töötaja.
- 1.5. Kahtlane ese – kõrvaline ese (kott, kohver, purk, pudel, karp jms), mis on maha jäetud Aktsiaseltsi ruumidesse, töölauale (paberkorv, kapid jne.), töö tegemise kohale.

II Käitumine pommiähvarduse korral

1. Alarmeerimine

- 1.1. Peale pommiähvarduse saamist informeerida koheselt Päästeametit hädaabi numbril 112
- 1.2. Räägi lühidalt ja kokkuvõtlikult, mis on juhtunud:
  - kus täpselt on hädaolukord;
  - mis juhtus.
- 1.3. Päästeameti teenistus korraldab edasise alarmeerimise ning annab esmased juhtnõõrid tegutsemiseks.
- 1.4. Teavita aktsiaseltsi juhtkonda.

2. Pommiähvarduse ennetamine

- 2.1. Ära avalda kõrvalistele isikutele andmeid Aktsiaseltsi töötajate ning ruumide asetuse kohta, samuti informatsiooni tegevusjuhenditest Eriolukordades.
- 2.2. Ära luba kõrvalisi isikuid Aktsiaseltsi tagaruumidesse.
- 2.3. Jälgi, et Aktsiaseltsi ruumidesse, samuti sinu töökohale (töölaud, paberikorvid, kapid jms.) ei oleks maha jäetud kõrvalisi esemeid (kotid, kohvid, pudelid, karbid).

3. Pommiähvarduse vastuvõtmine

- 3.1. Pommiähvardusse suhtu alati tõsiselt, ära võta seda naljana.

3.2. Telefonikõnes ähvardajaga säilita rahu, püüa aega võita ning hangi võimalikult palju informatsiooni pommi kohta:

1. Kus lõhkeseadeldis asub (täpne asukoht)?
2. Milline lõhkeseadeldis välja näeb (suurus, kuju, materjal jne.)?
3. Kuidas käivitub?
4. Millal pomm plahvatab (kellaaeg)?
5. Millal ja kes selle pani?
6. Milline on pommipanemise eesmärk, taotlused, nõudmised?
7. Helistaja nimi ja telefoni number millelt helistatakse.

Kõneluse ähvardajaga peaks püüdma venitada võimalikult pikaks, et teavitada teisi toimuvast kõnest. Võimaluse korral kõne lindistada. Samaaegselt kõnelemisega tuleks alustada ka pommiähvarduse ankeedi täitmist. Kui kõne toimub numbrinäiduga telefonil, püüda võimaluse korral saata samal ajal välja politseipatrull helistaja tabamiseks. Helistaja isiku kohta tuleks üles kirjutada võimalikult palju andmeid (mees, naine, laps, orienteeriv vanus, taustahelid, keel, väljenduslaad, kõne defektid, iseloomulikud väljendid jm.) Sellise teate vastuvõtmisel, tuleb kuuldavuse kindlustamiseks tagada ruumis vaikus. Täidetud ankeet edastada objekti valdajale ning läbi tema ka politseile ning demineerijatele.

3.3. Kirjaliku pommiähvarduse saamisel väldi kirja edasist puudutamist.

4. Peale pommiähvarduse saamist

- 4.1. Pommi või kahtlase eseme avastamisel ei tohi seda puudutada, liigutada ega rääkida samas ruumis raadiosaatja või mobiiltelefoniga.
- 4.2. Evakueerimisel käitu vastavalt evakueerimise korrale.
- 4.3. Aktsiaseltsi juhtkond organiseerib teiste majas asuvate ettevõtete ja elanike pommiähvardusest informeerimise.

III Käitumine tulekahju korral

1. Alarmeerimine

1.1. Tulekahju või tulekahju kahtluse korral informeeri koheselt Päästeametit hädaabi numbril 112.

1.2. Räägi lühidalt ja kokkuvõtlikult, mis on juhtunud:

- kus täpselt on hädaolukord;
- mis juhtus ning kes olukorrast teatab;
- kui on vigastatud: kes on vigastatud, inimeste arv, kes vajab kiirabi.

1.3. Teata juhtkonnale tulekahju tekkimisest ning tarvitusele võetud abinõudest;

2. Töötajate käitumine

2.1. Olenevalt põlengu suurusest püüa võimaluse korral tulekahju kustutada omal jõul, kasutades tule kustutamiseks ettenähtud vahendeid.

2.2. Lülita välja ning tõmba seinakontaktist välja voolutarbijad (arvuti, printer jne.)

2.3. Väldi tõmbetuult ja sule ukсед ning aknad. Tule edasise leviku tõkestamiseks sulge ruumist lahkudes uks.

2.4. Pane võimaluse korral raha ja dokumendid tulekindlasse seifi ning lukusta see.

2.5. Evakueerimisel käitu vastavalt punktis IV toodud evakueerimise korrale.

2.6. Tee kindlaks ohutuim lahkumistee ja lahku.

2.7. Võimaluse korral aita vigastatud või ohus olevad inimesed tulest eemale. Vajadusel anna esmaabi vastavalt punktile VII.

2.8. Kui on vaja suitsust või tulest läbi minna, tee võimaluse korral riided märjaks.

2.9. Võimaluse korral ära lase uudishimulikke kõrvalseisjaid ohtlikku tsooni.

2.10. Tulekustutus-ja päästemeeskonna kohalesabumisel juhatama selle tulekahjukohale ja teatama, kas inimesed on ohus, andma võimalikult täpset informatsiooni tulekahju asukoha ja võimalike ohtude kohta.

IV Evakueerimise kord

1. Üldpõhimõtted

1.1. Evakueerimise korraga määratakse kindlaks ettevõttes viibivate inimeste evakueerumine tulekahju ja pommiähvarduse korral.

Töötajate käitumine:

1.2. Ära satu paanikasse ning ära aja oma käitumisega paanikasse teisi, tegutse läbimõeldult ja rahulikult.

1.3. Evakueerimismärguande saamisel lõpeta koheselt töö.

1.4. Vajadusel selgita kliendile või külalisele olukorda ning palu tal kontorist või hoonest lahkuda.

1.5. Vaata hoolikalt üle oma töökoht ja teavita kõigist kahtlastest esemetest Päästeametit.

1.6. Enne evakueerimist pane tähtsat informatsiooni sisaldavad dokumendid ja raha seifi, lukusta seif ja kassa. Salvesta pooleliolevad tööd arvutis, võta kaasa isiklikud asjad.

1.7. Lahku hoonest, vajadusel abista lahkumisel kaastöötajaid, külalisi või alusta koheselt evakueerumist.

1.8. Ära anna pressiesindajatele toimunu kohta ükskõik millist informatsiooni.

1.9. Evakueeru vastavalt seintel olevatele evakuatsioonitee (rohelistele) viitadele.

V Käitumine röövi korral

1. Alarmeerimine

1.1. Röövi korral informeeri sellest Politseid hädaabinumbril 110.

1.2. Räägi lühidalt ja kokkuvõtlikult, mis on juhtunud:

- kus täpselt on hädaolukord;
- mis juhtus;
- kes on vigastatud: inimeste arv, kes vajavad kiirabi.

2. Röövimise ennetamine

2.1. Ära avalda kõrvalistele isikutele teavet tegevusjuhendite kohta.

2.2. Ole alati tähelepanelik. Jäta meelde klientide välimus, kelle käitumine on kahtlustäratav.

2.3. Jälgi pidevalt, et:

- sularaha kogus kassasahtlis vastaks töö nõudlusele;
- seif oleks lukus;
- lahkudes oma töökohalt oled väljunud kasutatavatest paroolidega kaitstud arvutiprogrammidest;
- põhjusega ei käivituks ruumide alarmsüsteem;
- töölaual ei oleks üleliigset raha ja dokumente, mida sa tööülesannete täitmisel hetkel ei vaja.

3. Röövimise ajal

3.1. Ole rahulik, kannatlik ja tähelepanelik.

3.2. Täida täpselt röövli korraldusi ja püüa võita aega.

3.3. Ära anna röövlile rohkem raha, kui ta nõuab ning alusta raha andmist väiksematest rahatähtedest.

3.4. Lähtu sellest, et röövli relv on ehtne. Ära sunni röövlit näitama relva.

3.5. Ära tõmba endale tähelepanu ebatavalise käitumisega.

3.6. Ära vaidle, karju ega takista raha väljaandmist.

3.7. Ära tee äkilisi liigutusi.

3.8. Jäta üksikasjalikult meelde röövli isikukirjeldus.

4. Peale röövimist

4.1. Teosta kohe alarmeerimine Päästeteenistusele, turvafirmale või politseisse.

4.2. Jälgi võimaluse korral, kuhu ja millega röövel edasi liigub.

4.3. Sulge Kontor/tööruumid ja ära puuduta mis ei ole hädavajalik. Kuriteopaik tuleb hoida puutumatusena.

4.4. Palu võimalikke tunnistajaid kohale jääda kuni politsei saabumiseni.

- 4.5. Ära aruta röövimist kaastöötajate või klientidega.
- 4.6. Ära anna pressiesindajatele toimunu kohta ükskõik millist informatsiooni.
- 4.7. Ära lahku sündmuskohalt ilma politseiniku vastava korralduseta.

VI Käitumine teistes eriolukordades

1 Üldosa

1.1. Käitumine teistes eriolukordades annab juhiseid kuidas käituda väljapressimise ja sissemurdmise korral.

1.2. Eriolukordades, mida pole kajastatud käesolevas käskkirjas, kuid mis võivad olla seotud kellegi kuritegeliku tegevusega või võivad Aktsiaseltsi või Aktsiaseltsi töötajatele põhjustada ulatuslikku kahju, teosta samuti alarmeerimine vastavalt punktile 2.

2 Alarmeerimine

2.1. Informeeri koheselt turvafirmat, päästeteenistust hädaabi numbril 112 või politseid numbril 110

2.2. Räägi lühidalt ja kokkuvõtlikult, mis on juhtunud:

- kus täpselt on hädaolukord;
- mis juhtus;
- kes on vigastatud: inimeste arv, kes vajavad kiirabi.

3 Väljapressimine

3.1. Suuna kõik väljapressimisele viitavate ettepanekute või märkuste tegijad ettevõtte juhtkonna või oma otsese juhi poole.

3.2. Ära mingil juhul avalda sellistele potentsiaalsetele väljapressijatele oma isiklikku arvamust või seisukohta. See võib ohustada nii sinu enda, kui Aktsiaseltsi turvalisust.

3.3. Pärast väiksemagi väljapressimissignaali saamist teosta koheselt alarmeerimine vastavalt punktile 2.

3.4. Pea meeles, et väljapressimisega seotud informatsioon on täiesti konfidentsiaalne ja lubamatu on selle levitamine.

4 Sisseurdmine

4.1. Ära puuduta midagi, enne kui politsei pole saanud võimalikke jälgi kindlaks teha.

4.2. Takista kõrvaliste isikute sisenemist kuriteopaigale, enne politsei saabumist.

4.3. Ära anna pressiesindajatele toimunu kohta ükskõik millist informatsiooni.

VII Esmaabi andmine

1 Alarmeerimine

1.1. Informeeri koheselt Päästeametit hädaabi numbril 112.

1.2. Räägi lühidalt ja kokkuvõtlikult, mis on juhtunud:

- kus täpselt on hädaolukord;
- mis juhtus;
- kes on vigastatud: inimeste arv, kes vajavad kiirabi.

2. Esmaabivahendid

2.1. Esmaabi vahendid peavad asuma kõikides Kontorites.

2.2. Kohustuslikud esmaabivahendid on:

- steriilne esmaabi sidemepakend haavatampoonidega;
- steriilne ja mittesteriilne marliside;
- elastne side;
- haavapuhastusvahend (jood);
- haavaplaastrid.

2.3. Esmaabivahendite olemasolu eest vastutab vastava struktuuriüksuse juht.

3. Töötaja käitumine

3.1. Selgita välja, mis on juhtunud. Veendu, et ei kannatanut ega sind ennast ei ohusta mingi hädaoht. Elutuna näivat kannatanud uuri järgmises järjekorras:

- hingamine;
- südamealitus;

- verejooksud;
- teadvuse tase.

3.2. Hingamise kontrollimine ja tagamine

3.2.1. Selgita välja, kas kannatanu on teadvusel ja kas ta hingab:

- proovi ta tuua teadvusele valju häälega kõnetades ja ettevaatlikult raputades;
- jälgi, kas rindkere liigub üles-alla;
- aseta kõrv suu juurde ja kuula, kas kostab hingamiskahin;
- proovi põse või käeseljaga, kas suust ja ninasõõrmetest on tunda õhu väljavoolu.

3.2.2. Juhul kui kannatanu ei tule teadvusele:

- ava tema hingamisteed, kallutades pead tahapoole ning teise käe kahe sõrmega tõsta alalõug ülespoole;
- kui eelmine võtte ei taasta hingamist, alusta kunstliku hingamist: suru otsmikul asunud käe pöidla ja nimetissõrmega kannatanu ninasõõrmed kinni, suru oma huuled tihedalt vastu tema suud ja puhu õhku kannatanu kopsudesse oma hingamise rütmis;
- jälgi puhumise ajal, et rindkere tõuseks ja pärast puhumist, et rindkere langeks alla;
- juhul, kui õhk ei lähe kopsudesse, aseta pea õigesse asendisse ning puhasta kiiresti suuõõs ja neel sõrmega limast, verest, oksemassist või võõrkehast, olles keeranud kannatanu pea küljele.

3.3. Südametegevuse kontrollimine ja tagamine.

3.3.1. Selgita välja, kas kannatanul on südameseiskumine. Südameseiskumise tunnused on järgmised:

- kannatanu kaotab järsku teadvuse;
- kaelal ühisel unearteril ei ole tunda pulssi;
- hingamine lakkab või muutub katkendlikuks;
- silmaavad on laiad või keskemise suurusega, vaade on klaasistunud;
- nahk on veretuvalge.

3.3.2. Juhul kui kannatanul on südameseiskumine:

- alusta kunstlikku hingamist ja välist südamemassaaži;
- aseta kannatanu lamama kõvale alusele;
- aseta käelaba kannatanu rinnaku allosale;
- suru, käsivarred sirged, otse alla. Sõrmed ei tohi puudutada seejuures rindkeret. Ära eemalda käsi rinnakult surve ajal;
- täiskasvanul tuleb suruda rinnakut sissepoole 4-5 cm. Surumiste vahe peab kestma vähemalt poole üles-alla surumise tsüklist;
- elustamise rütm on 2 sissepuhumist ja 15 surumist rinnakule. Surumissagedus on umbes 80 korda minutis.
- Jätka elustamist seni, kuni kannatanu elutalitlus taastub, elustamise võtavad üle asjatundjad või sinu jõud lõppeb.

3.4. Tugeva verejooksu peatamine.

3.4.1. Peata kiiresti tugev väline verejooks:

- pane kannatanu kiiresti lamama;
- kui verejooks on jäsemest, hoi a jäset ülestõstetuna ja tee side sellises asendis;
- aseta haavale nelinurkne lapp ja jätka kinnisurumist selle pealt;
- aseta nelinurkse lapi peale "raskuseks" näiteks sidemeri;
- kinnita nelinurklapp ja "raskus" tugevasti elastse- või marlisidemega või mingi riidega – näiteks tavalise või kolmurkrätikuga – ühtseks rõhksidemeks. See side ei tohi olla tehtud nii tugevasti, et ta sulgeb jäseme veresooneid;
- seo vigastatud käsi kolmnurkse rätikuga ülestõstetud asendis rinnale.

3.5. Šoki esmaabi

3.5.1. Šokiseisundi tunnused ära järgmiste tunnuste põhjal:

- pulss on kiire ja nõrk;
- nahk on kahvatu ja külmhigine;
- kannatanu on rahutu, hiljem tekib meeltesegadus;

- hingamine on kiirenenud.

3.5.2. Anna esmaabi järgmiselt:

- aseta kannatanu lamama;
- tõsta alajäsemed kõrgemale;
- jälgi hingamist; hoolitse, et hingamisteed püsivad avatuna;
- peata välised verejooksud, sest verejooks on sageli šoki põhjuseks;
- esmaabi andmisel väldi valu tekitamist, sest valu süvendab šokiseisundit;
- kaitse kannatanut külma eest: aseta talle midagi peale ja ka selja alla;
- rahusta kannatanut;
- ära anna kannatanule midagi suu kaudu, sellele vaatamata, et teda piinab janu. Joomine võib vallandada šokiseisundit süvendava oksendamise.

3.6. Esmaabi andmine teadvuseta, kuid hingavale kannatanule.

3.6.1. Kui kannatanu on kaotanud teadvuse, kuid ta hingab ja kaelal on ühisel unearteril pulss olemas, keera ta lämbumisohu vältimiseks püsivasse külili asendisse. Selleks toimi järgmiselt:

- seisa teadvuseta selili lebava inimese kõrvale;
- painuta tema lähem jalg põlvest;
- lükka lähem käsivars sirgena külje alla;
- painuta teine käsivars üle rindkere;
- keera kannatanut õlast ja puusast hoides enda poole külili;
- painuta kannatanu pead tahapoole ja aseta painutatud käe selg tema põse alla, all olev käsivars vabasta külje alt tahapoole lükkamisega; kontrolli pidevalt kannatanu hingamist.

3.7. Esmaabi andmine elektriõnnetuse korral.

3.7.1. Ohver on voolupinge all niikaua, kuni ta on seotud vooluringiga, seetõttu hoolitse alati oma ohutuse eest. Pea meeles järgmist:

- niisked riided, niiske maapind ja keskkond juhivad hästi elektrit;
- kummikindad ja kummijalatsid on head kaitsevahendid;
- kuiv puu, kuiv riie ja näiteks kuiv ajaleht on keskmiste omadustega isolaatorid.

3.7.2. Anna esmaabi järgmiselt:

- ohvri eraldamiseks vooluringist lülita elekter välja, st tõmba pistik seinakontaktist välja või lülita kaitsmed välja;
- kui see ei ole võimalik, püüa kasutada kummikindaid või kummijalatsid. Võid astuda ka paksu ajalehe peale. Ohvri eraldamiseks kasuta näiteks puukeppi;
- pärast vooluringist eraldamist alusta vajaduse korral elustamist.

3.8. Esmaabi põletuse korral:

- päästa inimene ja kustuta põlevad riided näiteks teki või vaibaga. Kustutamise ajal käsi tal olla pikali, selleks et leegid ei põletaks kaela ega nägu;
- juhul kui sinu oma riided põlevad, kustuta need maas pööreldes või leekide summutamisega;
- jahuta põlenud nahka kohe jooksva veega või vettekastmisega. Otsene jahutamine on riiete eemaldamisest tähtsam. Väikeseid põletusi võib jahutada pikemat aega, sest see leevendab valu. Juhul kui põlenud nahapiirkond ületab 20 % kehapinnast, võib jahutada ainult mõne minuti, sest vastasel juhul tekib organismi üldise jahtumise oht;
- tee põletushaavale puhas side;
- ära kasuta salve, ära ava ville;
- juhul kui kannatanul on suitsmürgitus või vingumürgituse kahtlus, vii ta kiiresti värske õhu kätte. Vingumürgituse tunnused on peavalu, uimasus, meelesegadus, teadvuse kadumine ja kambrid;
- juhul, kui kannatanul on hingamine raskendatud, aseta ta lamama poolistuvasse asendisse;
- aseta teadvuse kaotanud kannatanu püsivasse külili asendisse.

POMMIÄHVARDUSE ANKEET

1. Kõne vastuvõtu aeg (kellaaeg, kuupäev)

.....

Küsimused:

1. Kus lõhkeseadeldis asub (täpne aadress, objekti nimetus, asukoht)?.....

.....

2. Milline lõhkeseadeldis välja näeb (suurus, kuju, materjal jne.)?.....

.....

3. Kuidas käivitub?.....

.....

4. Millal pomm plahvatab (kuupäev/kellaaeg) ?.....

.....

5. Millal ja kes selle pani?.....

.....

6. Milline on pommipanemise eesmärk, taotlused, nõudmised?.....

.....

7. Helistaja nimi ja telefoni number millelt helistatakse? .....

.....

Ähvardaja isik		Ähvardaja suhtlus keel		Ähvardaja kõne		Tausthelid	
MEES		EESTI		KIIRE		INIMHÄÄLED	
NAINE		VEENE		AEGLANE		MUUSIKA	
POISS		MUU		SELGE		LIIKLUSMÜRA	
TÜDRUK				KOGELEV		KONTOR	
OLETATAV VANUS				VANDUV		TÖÖSTUS	
				MOONUTATUD		MUU	
				SEOSETU			
				SEGANE			
				ERUTATUD			
		MUU					

Kõne kokkuvõte:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kas on objektil, asutusel või mõnel asutuses töötaval isikul eelnevalt esinenud (pommi)ähvardusi?

.....

.....

.....

.....

Täitja nimi, kuupäev, kellaaeg, telefoni nr.

...../...../.....

..